

Rapport

Lokaal bestuur in tijden van corona

Onderzoek naar de houding van Nederlanders over recente protesten tegen coronamaatregelen, het draagvlak voor deze maatregelen, democratie en hun participatiebereidheid.
In opdracht van het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties.
Uitgevoerd als onderdeel van het I&O Research Corona Continu Onderzoek.

Colofon

Uitgave

I&O Research
Piet Heinkade 55
1019 GM Amsterdam

Rapportnummer

2020/114

Datum

juli 2020

Opdrachtgever

Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

Auteurs

Milan Driessen
Wietse van Engeland

Het overnemen uit deze publicatie is toegestaan, mits de bron duidelijk wordt vermeld.

Inhoudsopgave

Belangrijkste uitkomsten	4
1 Protest tegen coronamaatregelen	7
1.1	Weinig steun voor protesten tegen coronamaatregelen 7
1.2	Twee derde vindt informatie RIVM betrouwbaar 9
1.2.1	Nederlanders die positief zijn over protesten verschillen onderling van mening 9
1.3	Toelichtingen bij positief of negatief beeld over de protesten 11
1.3.1	Redenen voor negatieve houding t.a.v. de protesten 11
1.3.2	Redenen voor positieve houding t.a.v. de protesten 12
2 Draagvlak voor coronamaatregelen	13
2.1	Steun voor coronamaatregelen stabiel hoog 13
2.2	Burgemeester het meest zichtbaar 14
2.3	Regels m.b.t. het coronavirus soms niet duidelijk 15
3 Democratie	16
3.1	Vijfde van de Nederlanders ontevreden over lokale democratie 16
3.2	Verminderde invloed volksvertegenwoordigers geaccepteerd 17
3.3	Helpt vindt verminderde invloed zo lang als nodig acceptabel 20
4 Politieke participatie	22
4.1	Klein deel Nederlanders zegt politiek te participeren 22
4.2	Participatiebereidheid verschilt nauwelijks naar leeftijd en opleiding 23
5 Onderzoeksverantwoording	25

Belangrijkste uitkomsten

Weinig steun voor protesten tegen de coronamaatregelen

We legden Nederlanders de volgende tekst over protesten tegen de coronamaatregelen voor:

De afgelopen weken zijn er verschillende protestacties geweest tegen de coronamaatregelen van de overheid, met name tegen de beperkende maatregelen zoals het houden van 1,5 meter afstand met mensen buiten het eigen huishouden.

We vroegen vervolgens in hoeverre men positief of negatief over deze protesten is.

Nederlanders blijken hier vaker negatief (70%) dan positief over te zijn (12%).

Het grootste verschil vinden we naar stemvoorkeur: per saldo zijn alleen FvD-kiezers positief over de protesten, 44 procent is positief en 35 procent is negatief over de protesten.

Gevraagd naar een toelichting zijn de voornaamste redenen om negatief te zijn over de protesten:

- De regels zijn er niet voor niets
- Gezondheid staat voorop
- De demonstranten denken teveel aan zichzelf

De voornaamste redenen om positief te zijn over de protesten:

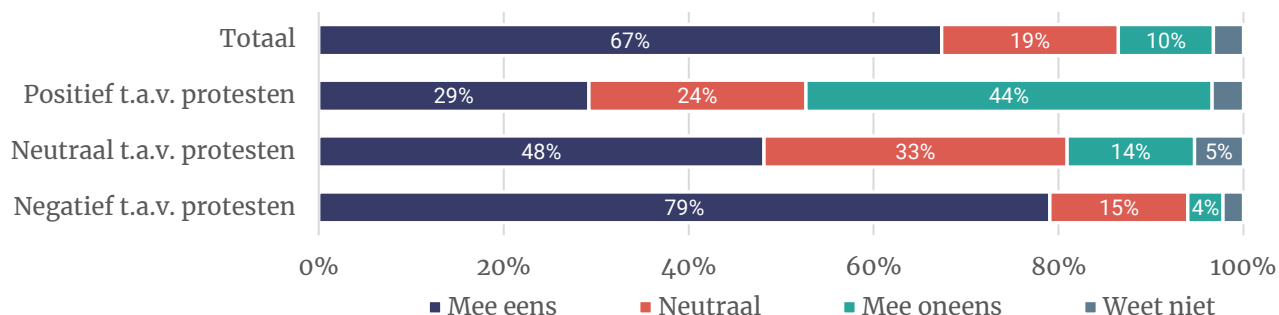
- De economische gevolgen van coronamaatregelen zijn niet in verhouding
- De '1,5 meter-samenleving' is niet haalbaar en/of gezond
- Democratisch recht om te protesteren

Twee derde vindt informatie RIVM betrouwbaar

Twee derde van de Nederlanders (67%) vindt de informatie vanuit het RIVM betrouwbaar. Een tiende vindt van niet. Opvallend is dat een derde van degenen die de protesten tegen de coronamaatregelen steunen het eens zijn met de stelling "De informatie vanuit het RIVM over het coronavirus is betrouwbaar".

Ook vindt twee derde dat mensen buitenshuis 1,5 meter afstand met anderen moeten blijven houden (68%). Meer dan acht op de tien Nederlanders (83%) zijn het eens met de stelling 'ik heb er begrip voor dat de politie ingrijpt bij een demonstratie wanneer deze verboden is'. Vier op de tien sympathisanten van de protesten zijn het hiermee eens (40%).

Figuur 1 – "De informatie vanuit het RIVM over het coronavirus is betrouwbaar". Uitgesplitst naar houding t.a.v. protesten tegen de coronamaatregelen. Basis: n = 2.302

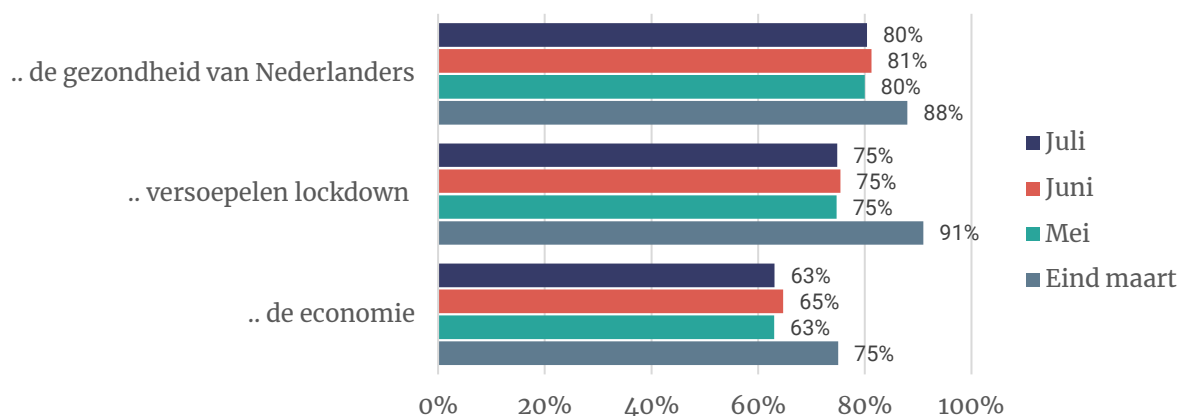
Steun voor coronamaatregelen stabiel hoog

De afgelopen maanden is de steun voor de coronamaatregelen onveranderd gebleven: Nederlanders staan nog steeds in (grote) meerderheid achter de coronamaatregelen. Dit geldt zowel voor het versoepelen van de lockdown (nu 75%) en wat betreft de gezondheid van Nederlanders (80%) als de economie (63%).

Toch is het de helft van de Nederlanders soms niet duidelijk wat ze moeten of mogen doen met betrekking tot het coronavirus. Voor 5 procent is het zelfs zeer onduidelijk.

Figuur 2 – Draagvlak voor maatregelen van het kabinet

Staat volledig/grotendeels of achter maatregelen met betrekking tot...

Verminderde invloed volksvertegenwoordigers nog altijd breed geaccepteerd, mits tijdelijk

In mei vond drie kwart (76%) van de Nederlanders het vooralsnog acceptabel dat volksvertegenwoordigers tijdelijk minder invloed hebben op het coronabeleid. Nu vindt 71 procent dit acceptabel.

Burgers die ontevreden zijn met het democratisch functioneren van de gemeente vinden dit in mindere mate acceptabel. Grotere verschillen vinden we daarentegen weer naar stemvoorkeur. Deze uitkomst weerspiegelt dat meningen en houdingen ten aanzien van de coronamaatregelen sterk gepolitiseerd zijn. Ze hangen in mindere mate samen met sociaal-culturele of demografische achtergrondkenmerken.

Een vijfde van de Nederlanders ontevreden over lokale democratie

Een op de vijf Nederlanders (21%) is ontevreden met de manier waarop de democratie op dit moment in hun gemeente werkt (geeft een 5 of lager). Een iets groter deel (23%) is zeer tevreden met de werking van de gemeentelijke democratie (8 of hoger) en bijna vier op de tien (38%) zijn hier redelijk tevreden mee.

Deze vraag hebben we eerder dit jaar, in mei, ook gesteld. Toen gaf een hoger percentage Nederlanders aan het niet te weten (toen 31 procent, nu 18 procent). De uitkomsten zijn ongeveer gelijk aan die uit mei 2018.

Burgemeesters van lokale bestuurders het vaakst in beeld rondom corona

Vier op de tien Nederlanders hebben iets van hun burgemeester vernomen met betrekking tot de coronacrisis (41%). Ruim 80 procent is ook tevreden over hun optreden. Van wethouders en gemeenteraadsleden vernemen beduidend minder Nederlanders iets met betrekking tot de coronacrisis.

Klein deel Nederlanders bereid om politiek te participeren

Het merendeel van de Nederlanders zegt zeker niet te gaan demonstreren (59%) of zeker niet deel te nemen aan een landelijke activiteit ergens anders (58%).

Een heel klein deel van de Nederlanders denkt zeker te gaan demonstreren voor of tegen iets (4%) en twee procent zegt zeker deel te nemen aan een landelijke activiteit ergens anders. De participatiebereidheid verschilt nauwelijks naar leeftijd en opleidingsniveau.

Verantwoording

I&O Research voerde in opdracht van het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties een landelijk representatief onderzoek uit onder 2.302 Nederlanders van 18 jaar en ouder. Dit onderzoek vond plaats als onderdeel van onze reeks Corona Continu Onderzoeken en liep van donderdag 2 tot maandagochtend 6 juli 2020.

De resultaten zijn gewogen op geslacht, leeftijd, opleiding, regio en stemgedrag bij de Tweede Kamerverkiezingen in 2017 en daarmee representatief voor Nederlanders van 18 jaar en ouder op deze kenmerken. Een uitgebreidere verantwoording van het onderzoek vindt u in hoofdstuk 5.

1 Protest tegen coronamaatregelen

1.1 Weinig steun voor protesten tegen coronamaatregelen

We hebben aan ca. 2.300 Nederlanders gevraagd wat ze vinden van de protesten tegen de coronamaatregelen. Ze konden aangeven of ze daar positief, negatief of neutraal over zijn. We legden hen eerst het volgende voor:

De afgelopen weken zijn er verschillende protestacties geweest tegen de coronamaatregelen van de overheid, met name tegen de beperkende maatregelen zoals het houden van 1,5 meter afstand met mensen buiten het eigen huishouden.

Zeven op de tien Nederlanders is negatief over de protesten tegen de corona-maatregelen en nog eens 16 procent is er neutraal over. Een op de acht Nederlanders is positief over de protesten (12%).

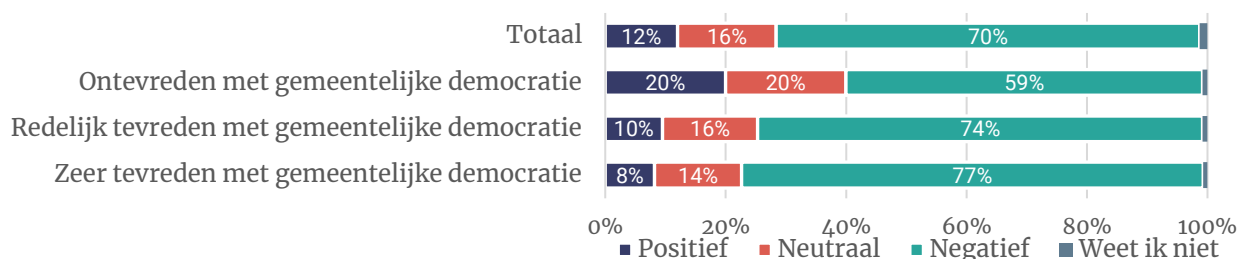
Figuur 3 - Wat vindt u van de protesten tegen de corona-maatregelen? Bent u daar zelf positief, negatief of neutraal over? (n = 2.302)

Vijfde van Nederlanders die ontevreden zijn met lokale democratie positief over protesten

Onder Nederlanders die ontevreden zijn met de gemeentelijke democratie¹ bestaat een iets positiever beeld over de protesten tegen de coronamaatregelen: een vijfde staat er positief tegenover en nog eens een vijfde staat hier neutraal tegenover. Onder Nederlanders die zeer tevreden zijn met de lokale democratie is 8 procent positief over de protesten en is 14 procent er neutraal over.

Figuur 4 – Wat vindt u van de protesten tegen de corona-maatregelen? Bent u daar zelf positief, negatief of neutraal over? Uitgesplitst naar tevredenheid met de gemeentelijke democratie.

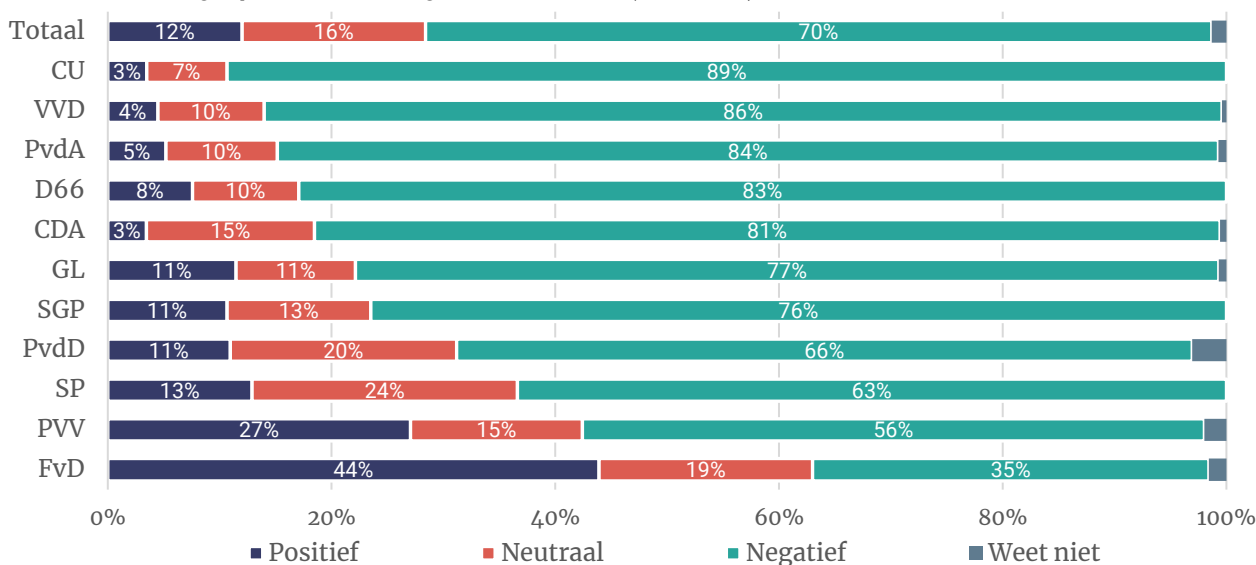
¹ Zie ook hfdst. 3

Bijna helft FvD-kiezers positief over de protesten

Over de protesten tegen de corona-maatregelen zijn Nederlanders vaker negatief dan positief. Dat geldt voor alle kiezersgroepen, met uitzondering van kiezers van Forum voor Democratie. Per saldo zijn Forum-kiezers positief over de protesten, 44 procent is positief en 35 procent is negatief over de protesten.

Er zijn duidelijke politieke scheidslijnen voor de mate waarin er positief naar de protesten gekeken wordt. Onder kiezers van de coalitiepartijen en PvdA is minder dan 10 procent positief over de protesten. Onder de linkse oppositie plus SGP is ongeveer een op de negen positief over de protesten. Relatief veel SP- (24%) en PvdD-kiezers (20%) staan neutraal tegenover deze protesten.

Figuur 5 - Wat vindt u van de protesten tegen de corona-maatregelen? Bent u daar zelf positief, negatief of neutraal over? Uitgesplitst naar huidige stemvoorkeur (n = 2.302)

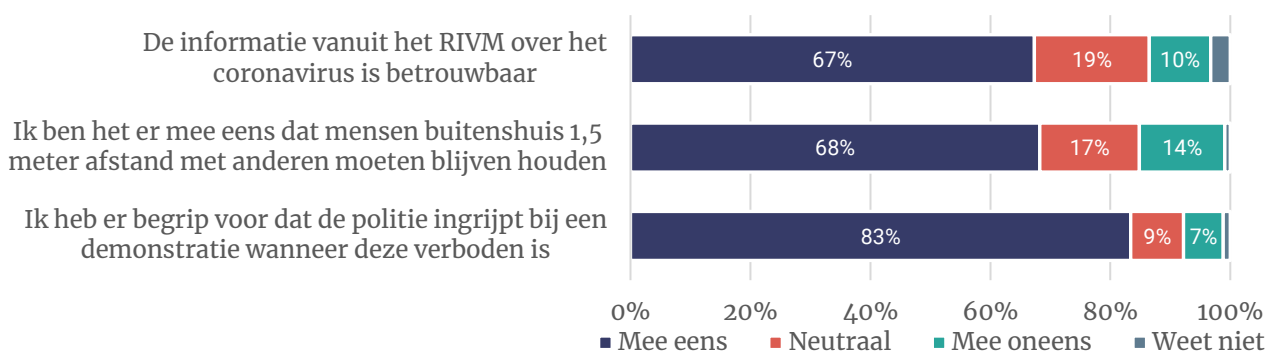

1.2 Twee derde vindt informatie RIVM betrouwbaar

Twee derde van de Nederlanders vindt de informatie vanuit het RIVM over het coronavirus betrouwbaar. Een tiende is het met deze stelling oneens. Ook vindt twee derde dat mensen buitenshuis 1,5 meter afstand met anderen moeten blijven houden (68%).

Meer dan acht op de tien Nederlanders zijn het eens met de stelling ‘ik heb er begrip voor dat de politie ingrijpt bij een demonstratie wanneer deze verboden is’.

Figuur 6 – In hoeverre bent u het eens of oneens met de volgende stellingen? Basis: n = 2.302

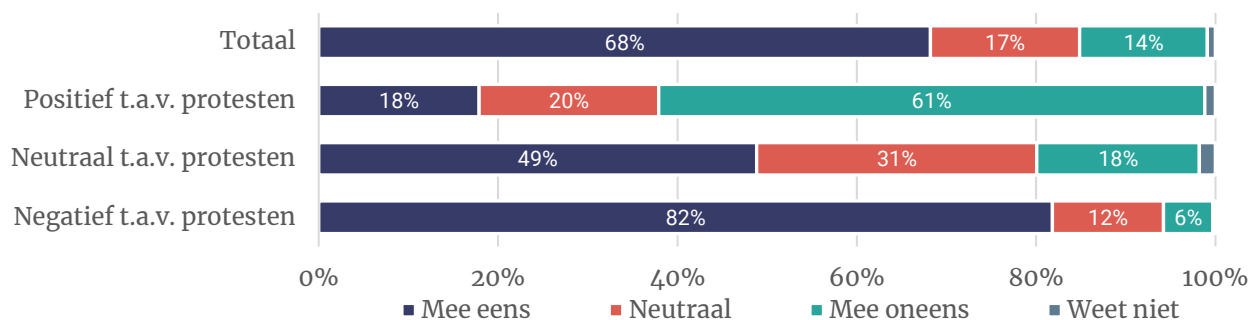
1.2.1 Nederlanders die positief zijn over protesten verschillen onderling van mening

De antwoorden op deze stellingen verschillen sterk tussen de mensen die positief zijn over de protesten tegen de coronamaatregelen en degenen die daar negatief over zijn. De resultaten laten ook zien dat de sympathisanten met de protesten niet allemaal hetzelfde denken over politieoptreden bij verboden demonstraties, het buitenshuis aanhouden van 1,5 meter afstand en de betrouwbaarheid van de informatie van RIVM.

Twee derde van de Nederlanders is het er mee eens dat er buitenshuis 1,5 meter afstand met anderen gehouden moet blijven worden. Dit geldt in veel kleinere mate voor Nederlanders die positief zijn over de protesten (18%). Dat mag geen verrassing zijn, daar de protesten tegen de coronamaatregelen zich vaak toespitsen op de beperkingen rondom *social distancing* – waaronder 1,5 meter afstand houden met mensen buiten het eigen huishouden.

Nog eens 20 procent is neutraal over de stelling “ik ben het er mee eens dat mensen buitenshuis 1,5 meter afstand met anderen moeten blijven houden”.

Figuur 7 – “Ik ben het er mee eens dat mensen buitenshuis 1,5 meter afstand met anderen moeten blijven houden”. Uitgesplitst naar houding t.a.v. protesten tegen de coronamaatregelen. Basis: n = 2.302

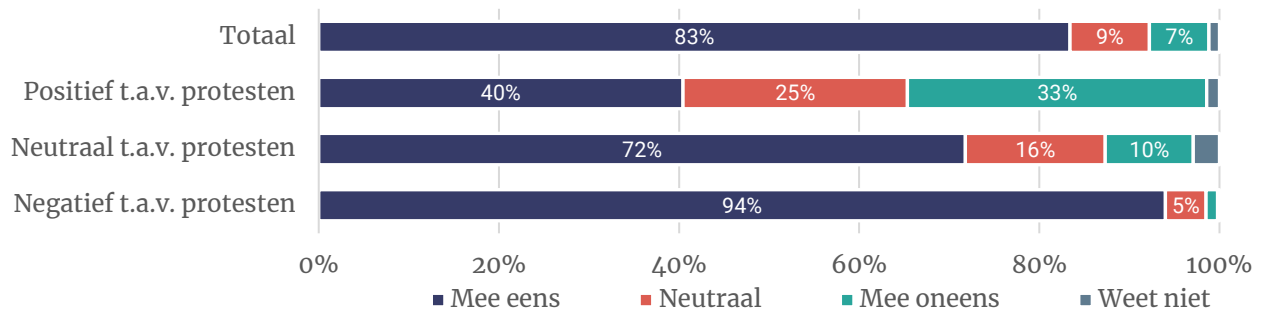

Veel begrip voor ingrijpen politie bij verboden demonstraties

Bijna iedereen die negatief is over de protesten er begrip voor dat de politie ingrijpt bij een verboden demonstratie (94%). Van de mensen die positief zijn over de protesten is 40 procent het hiermee eens en een derde is het hiermee oneens.

Ook Nederlanders die positief over de protesten zijn hebben vaker wél begrip voor het ingrijpen van de politie bij verboden demonstraties dan niet.

Figuur 8 – “Ik heb er begrip voor dat de politie ingrijpt bij een demonstratie wanneer deze verboden is”. Uitgesplitst naar houding t.a.v. protesten tegen de coronamaatregelen. Basis: n = 2.302

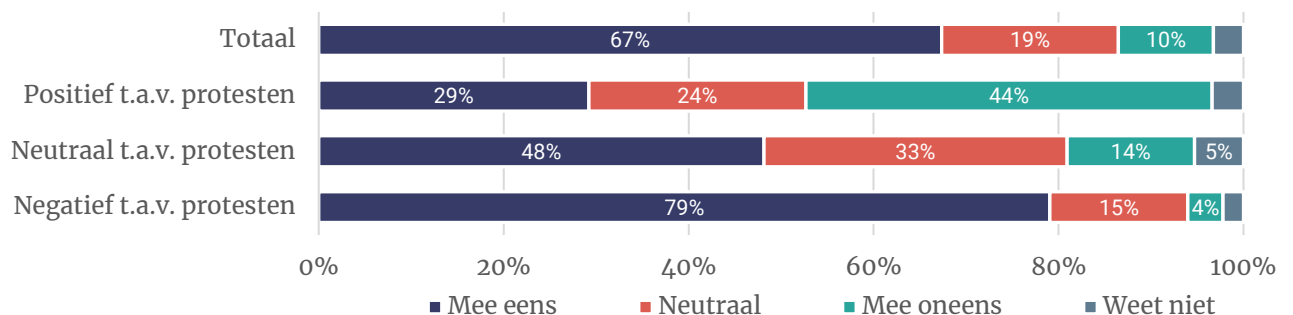

Drie op de tien sympathisanten: informatie RIVM is betrouwbaar

Zelfs onder diegenen die positief zijn over de protesten tegen de coronamaatregelen is krap een derde (29%) het eens met de stelling “De informatie vanuit het RIVM over het coronavirus is betrouwbaar”. Bijna de helft van hen is het hiermee oneens (44%).

Onder degenen die negatief zijn over de protesten is 79 procent het eens met de stelling. Slechts vier procent van hen is het er mee oneens.

Figuur 9– “De informatie vanuit het RIVM over het coronavirus is betrouwbaar”. Uitgesplitst naar houding t.a.v. protesten tegen de coronamaatregelen. Basis: n = 2.302

1.3 Toelichtingen bij positief of negatief beeld over de protesten

Naast de stellingen over ingrijpen van politie bij verboden demonstraties, betrouwbaarheid van RIVM-informatie en het houden van 1,5 afstand, hebben we Nederlanders ook gevraagd een toelichting te geven op hun positieve dan wel negatieve houding t.a.v. protesten tegen de coronamaatregelen.

1.3.1 Redenen voor negatieve houding t.a.v. de protesten

Bij de antwoorden van Nederlanders die negatief zijn over de coronaprotesten komen onder andere de volgende redenen naar voren:

- *De regels zijn er niet voor niets*
- *De demonstranten denken teveel aan zichzelf*
- *Gezondheid staat voorop*

Hieronder enkele toelichtingen (citaten) bij deze redenen.

Regels zijn er niet voor niets

De corona maatregelen zijn er niet voor niets. – **GL-kiezer**

Accepteer de ingestelde regels nou eens – **SP-kiezer**

Begrijpelijk, maar zeer kortzichtig. De genomen maatregelen zijn noodzakelijk – **D66-kiezer**
ik ga er vanuit dat deze maatregelen wel overwogen worden genomen en ten behoeve van ons allemaal. – **FvD-kiezer**

Demonstranten denken teveel aan zichzelf

geen rekening houden met anderen; slaat nergens op – **D66-kiezer**

Er spreekt een enorm egoïsme uit – **PvdA-kiezer**

Hierbij wordt m'n naar eigen belang gekeken en niet naar belang van risicogroepen en werkers in de zorg. – **Zwevende kiezer**

Kortzichtig, demonstranten zijn bezig met eigenbelang – **VVD-kiezer**

Laten we met z'n allen ons verstand gebruiken en dit virus met elkaar onder controle en beheersbaar te maken – **FvD-kiezer**

Gezondheid staat voorop

De maatregelen zijn genomen om de burgers te beschermen. soms misschien te snel maar het virus was sneller. – **VVD-kiezer**

Er zijn veel kwetsbare personen die door dit soort acties gevaar lopen – **CDA-kiezer**

Het is een ernstige ziekte en er kan zo weer een nieuwe uitbraak komen – **PvdA-kiezer**

1.3.2 Redenen voor positieve houding t.a.v. de protesten

Ruim 200 deelnemers die positief zijn over de protesten vulden deze vraag in.

Drie redenen komen vaker terug in de gegeven toelichtingen, namelijk:

- Economische gevolgen van coronamaatregelen zijn niet in verhouding
- De '1,5 meter-samenleving' is niet haalbaar en/of gezond
- Grondwettelijke of democratische redenen

Hieronder enkele enkele toelichtingen (citaten) m.b.t. deze redenen.

Economische gevolgen

Aandacht economische gevolgen is te klein – **D66-kiezer**

De maatregelen gaan veel te veel ten koste van de economie. Er gaan teveel bedrijven failliet. –

FvD-kiezer

Een tegengeluid is goed op dit moment. Het economisch verlies is te groot – **PVV-kiezer**

De schade aan burgers en bedrijven is gigantisch, van noodzakelijke gezondheidszorg die wordt vertraagd tot het leven van jong volwassenen dat al maanden op pause staat. Nederland is geen vrij land meer. De cijfers waarmee wordt geschermd zijn discutabel. Zoveel duizend corona doden, dat is niet waar, die mensen zijn gestorven MET, maar niet AAN corona – **PVV-kiezer**

Anderhalve meter afstand is niet haalbaar/gezond

dit is de enige manier om te laten horen dat de 1,5 m maatschappij niet normaal is – **SP-kiezer**

1,5meter samenleving is onnatuurlijk. Maatregelen zouden van zéér tijdelijke aard moeten zijn. –

PvdD-kiezer

1.5 meter is onzin. Is al ontkent door wetenschappers – **FvD-kiezer**

De regels in de buitenlucht helpen de regels niet en 1.5 meter helpt niet je moet ventileren en luchten – **FvD-kiezer**

de anderhalve meter afstand gaat in vele gevallen niet werken. Mensen moeten ook hun eigen verantwoordelijkheid nemen. – **FvD-kiezer**

Grondwettelijke of democratische redenen

goed dat mensen hun standpunt publiekelijk naar voren brengen en daar moeite voor doen. Het laat hen niet onverschillig en men denkt ook dat het zin heeft – **GL-kiezer**

grote invloed op onze grondrechten – **CU-kiezer**

Dat mensen zich hier hard voor maken en er energie in steken kan ik waarderen. – **CDA-kiezer**

Er word in Nederland met twee maten gemeten . Demonstranten van blm kunnen alles doen . En

boeren en burgers mogen niet of nauwelijks demonstreren . Dit is ondemocratisch en

discriminerend jegens normale burgers . – **PVV-kiezer**

de genomen maatregelen worden onvoldoende onderbouwd en er is te weinig oog voor andere meningen en ideeën – **SP-kiezer**

Ook tegengeluiden moeten de kans hebben om gehoord te worden. – **PvdD-kiezer**

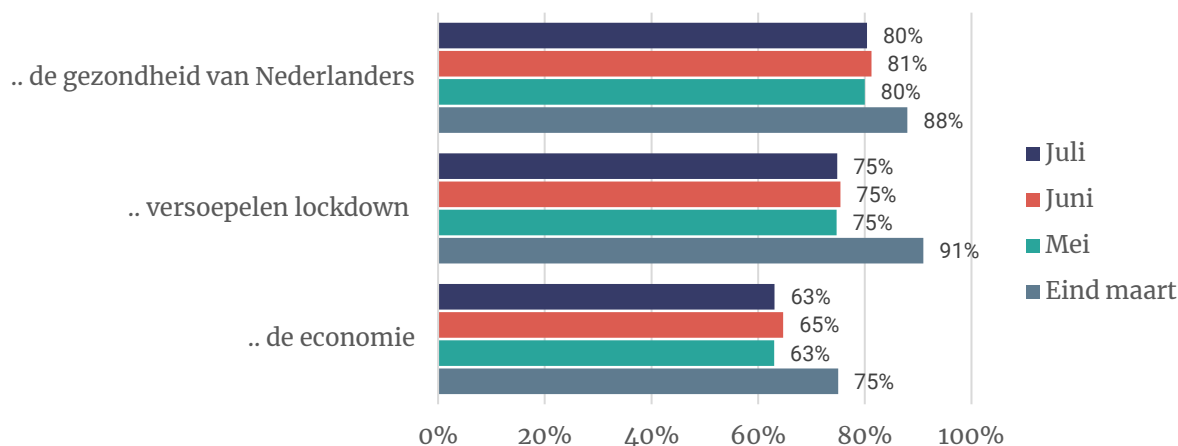
2 Draagvlak voor coronamaatregelen

2.1 Steun voor coronamaatregelen stabiel hoog

Nederlanders staan nog steeds in (grote) meerderheid achter de coronamaatregelen, zowel wat betreft het versoepelen van de lockdown² (nu 75%) en de gezondheid van Nederlanders (80%) als de economie (63%).

Figuur 10 – Draagvlak voor maatregelen van het kabinet

Staat volledig/grotendeels of achter maatregelen met betrekking tot... (n = 1.904)

Gestelde vragen:

In welke mate staat u achter de aanpak van de coronacrisis door het kabinet als het gaat om de gezondheid van Nederlandse burgers?

In welke mate staat u achter deze aanpak door het kabinet?

In welke mate staat u achter de aanpak van de coronacrisis door het kabinet als het gaat om de Nederlandse economie?

² Letterlijke vraagtekst bij versoepelen lockdown:

Op woensdag 24 juni maakten premier Rutte en minister De Jonge de nieuwe coronaregels per 1 juli 2020 bekend. Bijna alle maatregelen zijn versoepeld.

Hieronder de belangrijkste regels en versoepelingen:

- Mensen moeten buitenshuis en in openbare ruimtes 1,5 meter afstand blijven houden
- Evenementen, waaronder kermissen en braderieën, mogen weer plaatsvinden
- In de Nederlandse voetbalstadions zijn bezoekers weer welkom. Zingen en juichen zijn nog verboden.
- Alle contactberoepen zijn weer toegestaan.
- Reizen met bus of trein mag weer volledig. Mondkapje of -doekje blijft verplicht in het ov.
- Binnen mogen maximaal 100 personen in een ruimte met vaste zitplaatsen (exclusief personeel).
- Buitenactiviteiten: maximaal 250 personen (exclusief personeel), altijd vaste zitplaatsen in de horeca
- Discotheken en nachtclubs blijven tot 1 september gesloten.

2.2 Burgemeester het meest zichtbaar

We vroegen Nederlanders van welke – lokale – bestuurders of politici ze iets gezien, gehoord of gelezen hebben m.b.t. de coronacrisis.

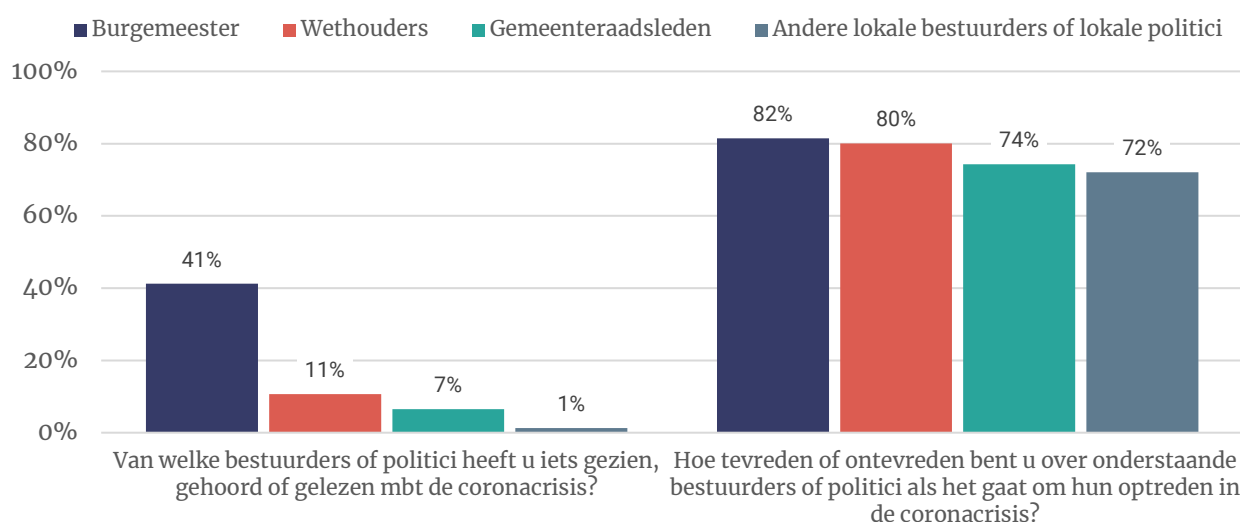
Vier op de tien Nederlanders (41%) noemen hier de burgemeester en deze is hiermee verreweg de meest gezien lokale bestuurder. In mei was dit 36 procent. Over hun optreden is 82 procent tevreden (in mei 85%).

Wethouders en gemeenteraadsleden worden minder vaak genoemd: 11 procent noemt wethouders (in mei 8%) en 7 procent noemt gemeenteraadsleden (mei: 5%).

De Nederlanders die iets van hen hebben vernomen zijn vaak tevreden over hun optredens in de coronacrisis.

Eén procent van de ondervraagden heeft ook iets van andere bestuurders en politici iets vernomen. Gevraagd naar wie ze bedoelen worden onder andere de Veiligheidsregio's of hun voorzitters genoemd.

Figuur 11. Van welke van onderstaande bestuurders of politici heeft u iets gezien, gehoord of gelezen met betrekking tot de coronacrisis? Hoe tevreden of ontevreden bent u over onderstaande bestuurders of politici als het gaat om hun optreden in de coronacrisis? Basis: n = 2.302

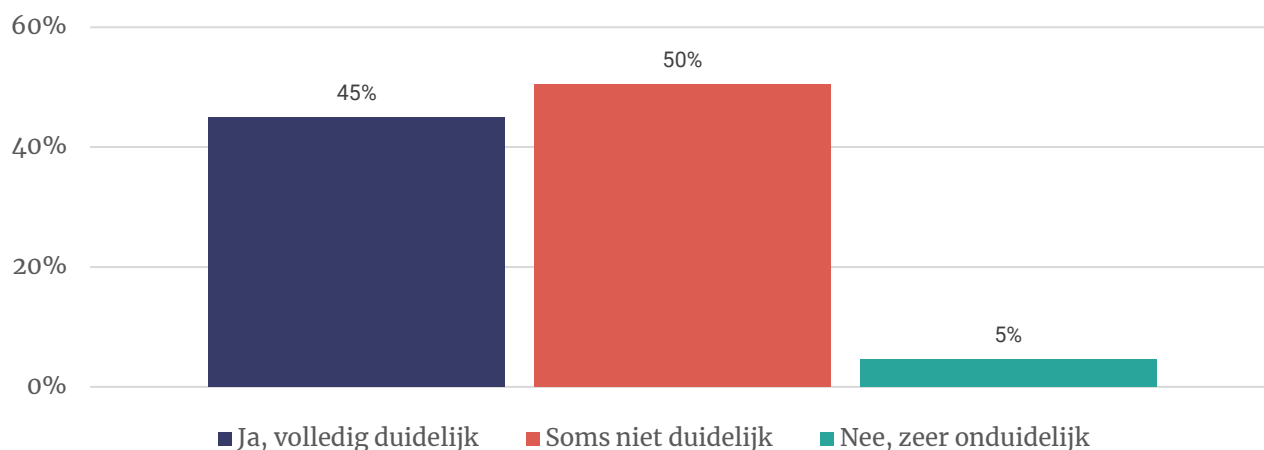

2.3 Regels m.b.t. het coronavirus soms niet duidelijk

We vroegen een deel van de respondenten ook of het ze altijd duidelijk is wat ze moeten of mogen doen met betrekking tot het coronavirus.

De helft van de Nederlanders geeft aan het soms niet duidelijk te vinden wat ze moeten of mogen doen. Een iets kleiner deel (45%) zegt dat dit voor hen wel volledig duidelijk is. Voor 5 procent is het zeer onduidelijk is wat ze moeten of mogen doen.

Figuur 12 - Is het u altijd duidelijk wat u moet of mag doen? (Met betrekking tot het coronavirus) (n = 953)

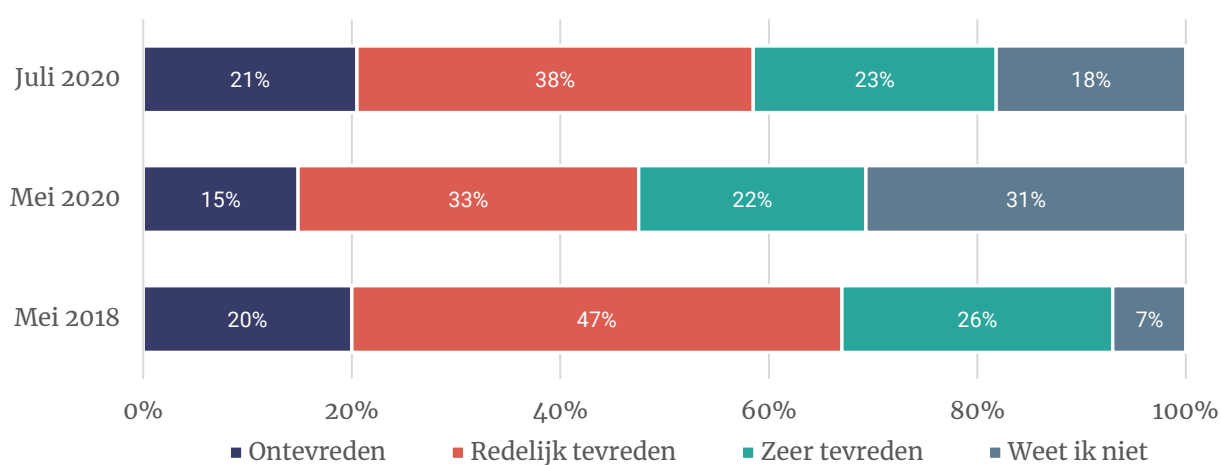
3 Democratie

3.1 Vijfde van de Nederlanders ontevreden over lokale democratie

Een op de vijf Nederlanders (21%) is ontevreden met de manier waarop de democratie op dit moment in hun gemeente werkt (geeft een 5 of lager). Een iets groter deel (23%) is zeer tevreden met de werking van de gemeentelijke democratie (8 of hoger) en bijna vier op de tien (38%) zijn hier redelijk tevreden mee.

Deze vraag hebben we eerder dit jaar, in mei, ook gesteld. Toen gaf een derde aan niet te weten hoe tevreden of ontevreden zij zijn (31%). De verhoudingen zijn verder ongeveer gelijk, ook met die in mei van 2018. Toen waren er veel minder Nederlanders die het niet wisten, maar deze meting vond dan ook plaats twee maanden na de gemeenteraadsverkiezingen.

Figuur 13 – Hoe tevreden of ontevreden bent u met de manier waarop de democratie op dit moment in uw gemeente werkt? Basis: n = 2.302

3.2 Verminderde invloed volksvertegenwoordigers geaccepteerd

We hebben Nederlanders gevraagd wat ze vinden van de manier waarop de coronamaatregelen tot stand komen, in het bijzonder dat via noodverordeningen de Veiligheidsregio's de facto het beleid verzorgen. We legden hen het volgende voor:

Het kabinet heeft verschillende (tijdelijke) noodmaatregelen afgekondigd om de coronacrisis het hoofd te bieden, zoals 1,5 meter afstand houden, het tijdelijk sluiten van horeca en de Noodmaatregel Overbrugging voor behoud van Werkgelegenheid (NOW).

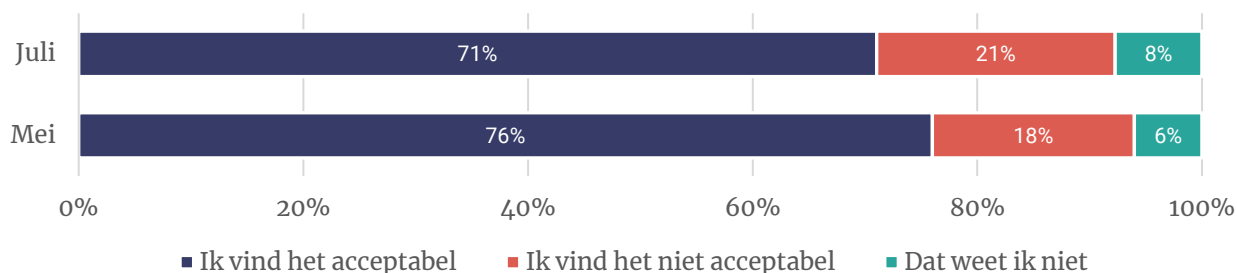
Deze maatregelen zijn genomen door de regering, nog voordat de Tweede Kamer hiermee heeft ingestemd.

Op regionaal niveau bepalen de Veiligheidsregio's welke maatregelen er gelden (bijvoorbeeld m.b.t. recreatie, kamperen en sporten). De gemeenteraden hebben hier geen invloed op.

Dit betekent dat onze gekozen volksvertegenwoordigers in bijvoorbeeld Tweede Kamer en gemeenteraden minder invloed hebben op de noodmaatregelen dan ze normaal gesproken hebben op beleid. Omdat er een noodsituatie is, wordt dit nu toegestaan.

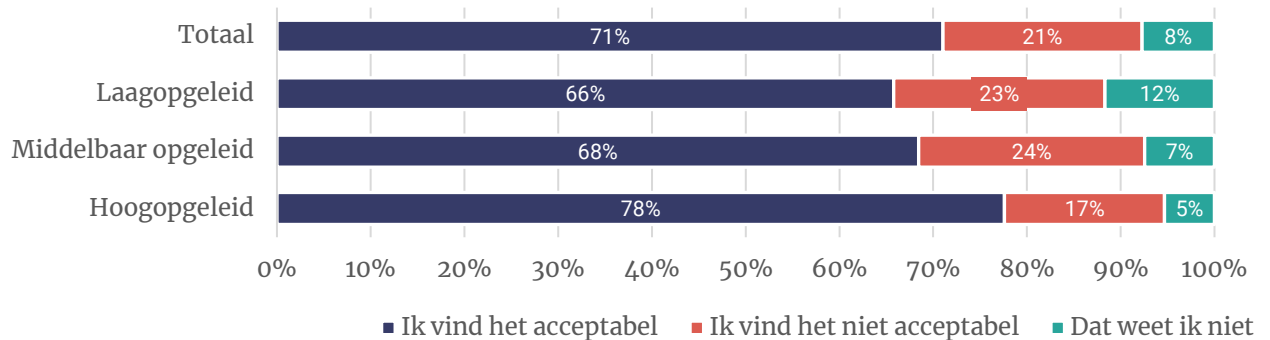
Zeven op de tien Nederlanders (71%) vinden het acceptabel dat onze democratisch gekozen volksvertegenwoordigers tijdelijk minder invloed op het coronabeleid hebben. Een vijfde (21%) vindt dit niet acceptabel, zij vinden dat ook in tijden van crisis de gangbare democratische rechtsgang gevolgd moet worden. In mei stelden we dezelfde vraag. Toen vond drie kwart (76%) dit acceptabel en 18 procent niet.

Figuur 14 - Wat vindt u ervan dat onze gekozen volksvertegenwoordigers tijdelijk minder invloed hebben op het coronabeleid? Basis: juli, n = 2.302; mei, n = 2.076

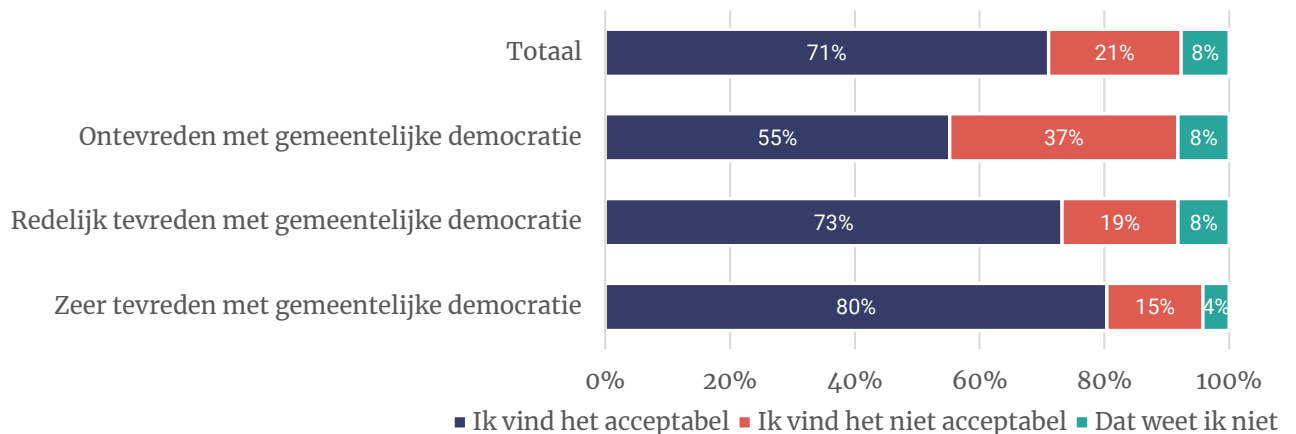
De verminderde invloed van volksvertegenwoordigers op het coronabeleid wordt breed geaccepteerd, maar er bestaan wel (beperkte) verschillen naar achtergrondkenmerken. Vrouwen vinden het bijvoorbeeld vaker acceptabel (74%) dan mannen (68%) en hoogopgeleiden vaker (78%) dan lageropgeleiden (66%, figuur 15).

Figuur 15. Wat vindt u ervan dat onze gekozen volksvertegenwoordigers tijdelijk minder invloed hebben op het coronabeleid? Uitsplitsing naar opleidingsniveaus.

Grotere verschillen vinden we tussen burgers die de gemeentelijke democratie een onvoldoende geven (een 5 of lager) en burgers die zeer tevreden zijn over het democratisch functioneren (een 8 of hoger; zie §3.1). Van de eerste groep – ontevreden Nederlanders – is ruim een derde van mening (37%) dat het onacceptabel is dat onze gekozen volksvertegenwoordigers tijdelijk minder invloed hebben op het coronabeleid. Datzelfde geldt voor 15 procent van de groep Nederlanders die zeer tevreden zijn met het functioneren van de gemeentelijke democratie.

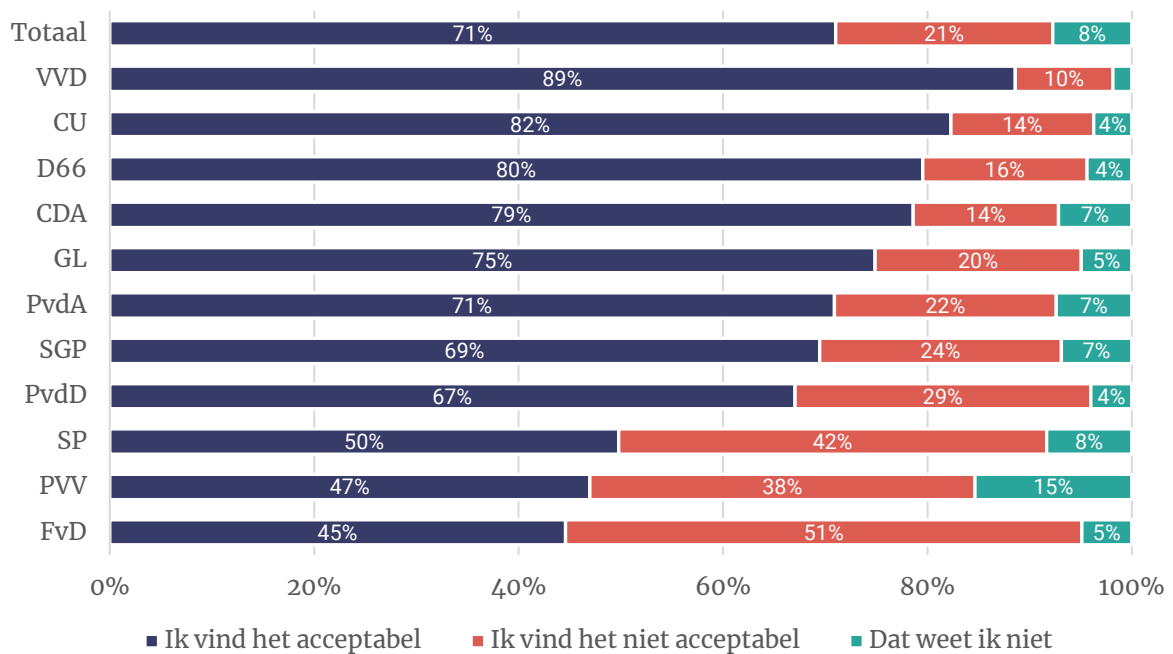
Figuur 16. Wat vindt u ervan dat onze gekozen volksvertegenwoordigers tijdelijk minder invloed hebben op het coronabeleid? Uitsplitsing naar tevredenheid met democratie.

Hoewel bovenstaande uitsplitsingen naar opleidingsniveau en lokale democratische tevredenheid verschillen laten zien, zijn de verschillen naar huidige stemvoorkeur geprononcerder. Dit illustreert dat meningen en houdingen ten aanzien van de coronamaatregelen sterk gepolitiseerd zijn en minder samenhangen met sociaal-culturele of demografische achtergrondkenmerken.

Van de VVD-kiezers vinden liefst negen op de tien de huidige situatie acceptabel (89%). Onder FvD-kiezers is minder dan de helft deze mening toegedaan: 45 procent vindt het acceptabel en 51 procent vindt het onacceptabel. Onder kiezers van SP (42%) en PVV (38%) bestaat een forse minderheid die de verminderde invloed van volksvertegenwoordigers op het coronabeleid niet acceptabel vinden.

Figuur 17 – Wat vindt u ervan dat onze gekozen volksvertegenwoordigers tijdelijk minder invloed hebben op het coronabeleid? Uitsplitsing naar huidige stemvoorkeur.

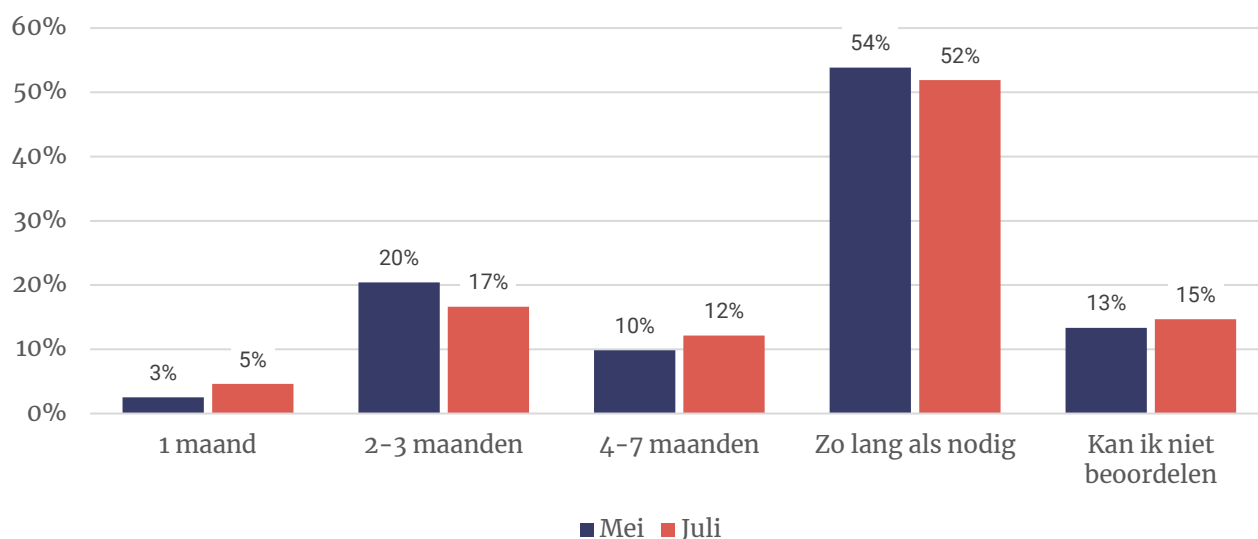
3.3 Helft vindt verminderde invloed zo lang als nodig acceptabel

Aan Nederlanders die de tijdelijke verminderde invloed op het coronabeleid acceptabel vinden hebben we ook gevraagd hoe lang dit van hen mag duren. Sinds twee maanden geleden is het beeld vrijwel onveranderd gebleven.

Net als in mei zegt meer dan de helft (52%) dat deze situatie zo lang mag duren als nodig is volgens de regering. Dertien procent geeft aan dat ze dat niet kunnen beoordelen.

Een derde (29%) geeft aan deze situatie maar een beperkte tijd te accepteren, grofweg twee tot vier maanden en vijf procent vindt dat deze situatie nog maar één maand mag duren.

Figuur 18. Hoe lang mag deze situatie – dat volksvertegenwoordigers tijdelijk minder invloed hebben – wat u betreft duren? Basis: respondenten die het 'acceptabel vinden dat onze volksvertegenwoordigers tijdelijk minder invloed hebben'. Basis: n = 1.645.

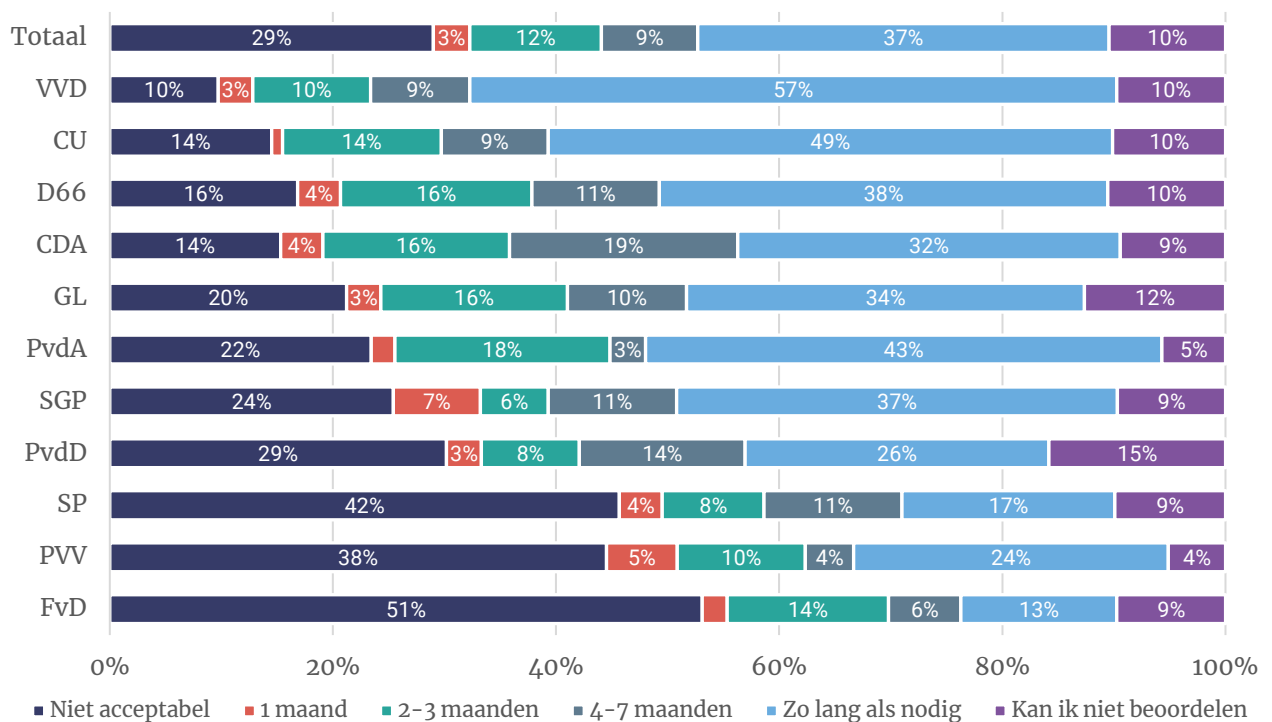
Kiezers van SP, PVV en FvD meest kritisch op verminderde invloed

In figuur 19 worden de vragen over de acceptatie en over hoe lang dat mag duren samen genomen en uitgesplitst naar politieke voorkeur. Personen die niet weten of ze het acceptabel of onacceptabel vinden zijn niet meegenomen in deze grafiek.

Van de VVD-kiezers vindt de meerderheid (57%) dat de verminderde invloed van volksvertegenwoordigers zo lang als nodig acceptabel. Dat geldt ook voor de helft van de CU-kiezers (49%).

Kiezers van SP, PVV en FvD zijn het meest kritisch op de verminderde invloed van volksvertegenwoordigers: circa de helft van hen vindt het überhaupt niet acceptabel en minder dan een kwart vindt het zo lang als nodig acceptabel.

Figuur 19 – Acceptatie van verminderde politieke invloed volksvertegenwoordigers en hoe lang dat geaccepteerd wordt. Uitgesplitst naar huidige politieke voorkeur (n = 2.302)

Gestelde vragen: Wat vindt u ervan dat onze gekozen volksvertegenwoordigers tijdelijk minder invloed hebben op het coronabeleid? ('Weet ik niet'-categorie niet meegenomen)

Hoe lang mag deze situatie – dat volksvertegenwoordigers tijdelijk minder invloed hebben – wat u betreft duren?

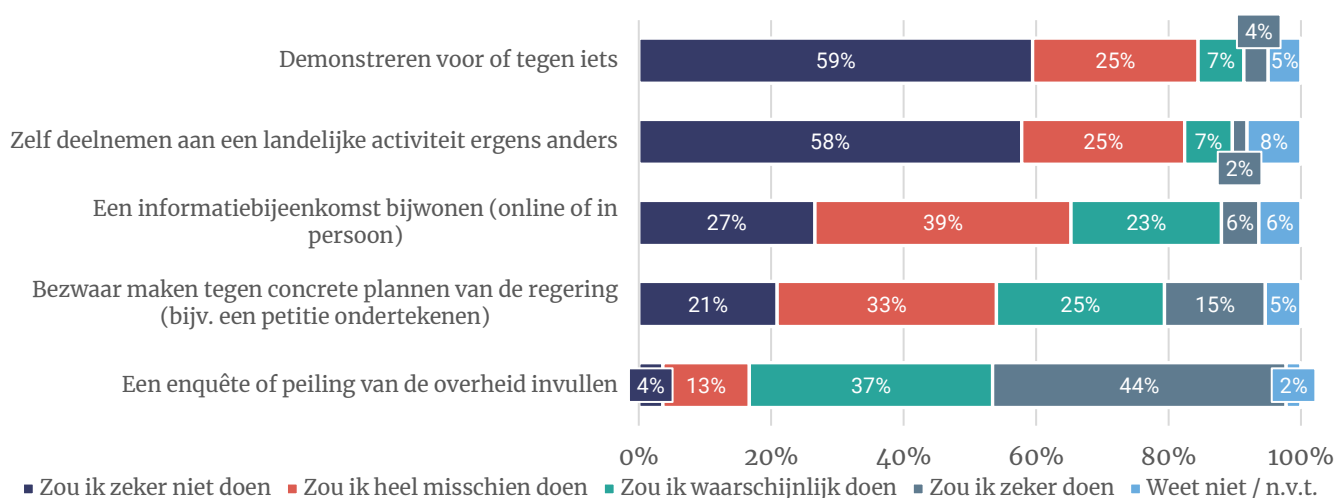
4 Politieke participatie

4.1 Klein deel Nederlanders zegt politiek te participeren

We hebben Nederlanders gevraagd aan te geven hoe bereidwillig ze zijn om op verschillende manieren te participeren. Het merendeel van de Nederlanders zegt zeker niet te gaan demonstreren (59%) of deel te nemen aan een landelijke activiteit (58%).

Een heel klein deel van de Nederlanders denkt zeker te gaan demonstreren voor of tegen iets (4%) en twee procent zegt zeker deel te nemen aan een landelijke activiteit ergens anders.

Figuur 20. Welke van de onderstaande activiteiten bent u bereid te doen? Kunt u voor elke activiteit aangeven hoe groot de kans is dat u dat zou doen? Basis: n = 2.302

4.2 Participatiebereidheid verschilt nauwelijks naar leeftijd en opleiding

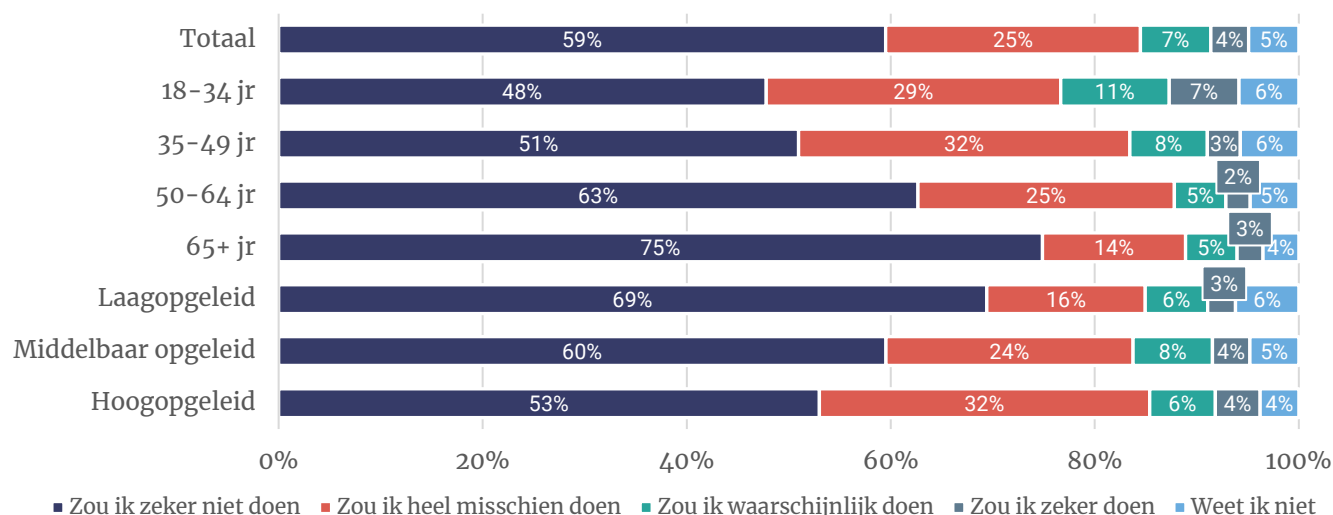
In figuur 20 staan de antwoorden voor de activiteit ‘demonstreren voor of tegen iets’ naar leeftijd en opleidingsniveau. Opvallend is dat de verschillen aanzienlijk zijn voor de antwoordoptie ‘zou ik zeker niet doen’, maar heel beperkt voor ‘zou ik zeker doen’.

Wel maken we op dat onder jongeren (tot 34 jaar) er meer bereidheid is tot demonstratie dan onder ouderen; van de jongeren zegt 18 procent dat waarschijnlijk of zeker te doen, bij de leeftijdscategorie 50-64 jaar is dit 7 procent.

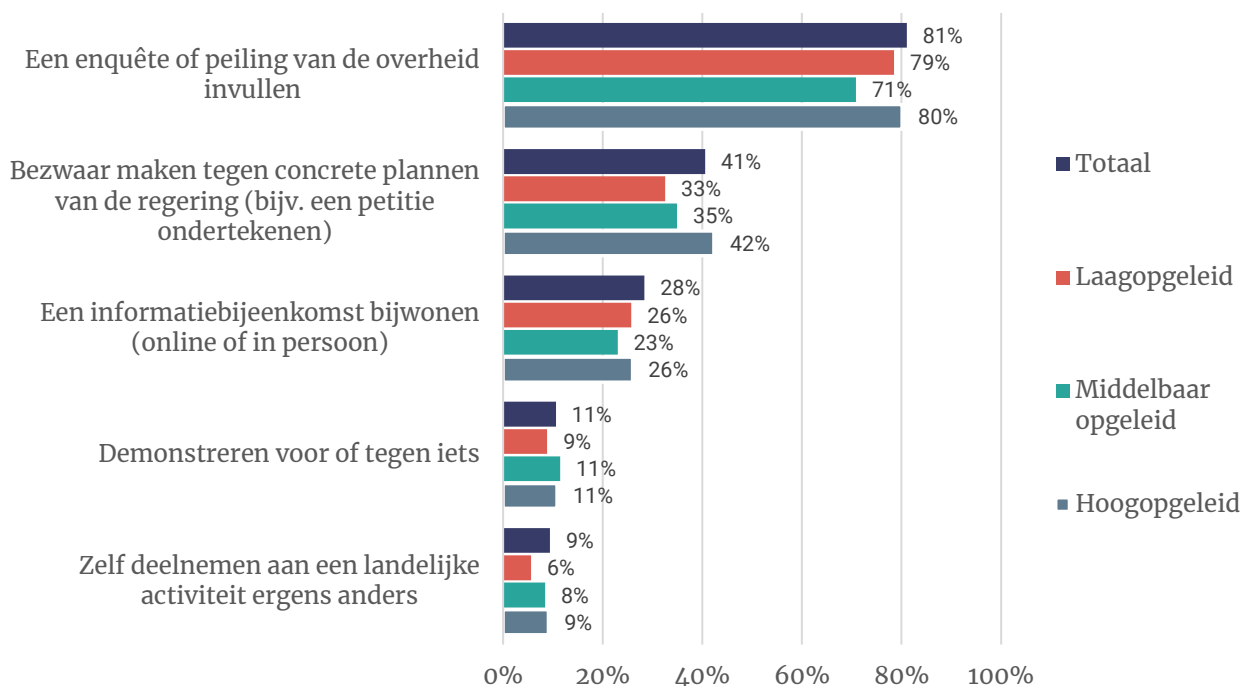
Deze percentages verschillen weinig tussen laag- en hoogopgeleiden: 9 à 10 procent zegt waarschijnlijk of zeker te gaan demonstreren voor of tegen iets. Laagopgeleiden geven wel vaker aan dat ze zeker niet gaan demonstreren (69%) dan hoogopgeleiden (53%).

In de figuren 22 en 23 zijn voor alle uitgevraagde activiteiten de verschillen naar opleidingsniveau en leeftijdsgroep weergegeven. Hier zijn de percentages ‘zou ik waarschijnlijk doen’ en ‘zou ik zeker doen’ samengenomen. Deze verschillen nauwelijks van elkaar.

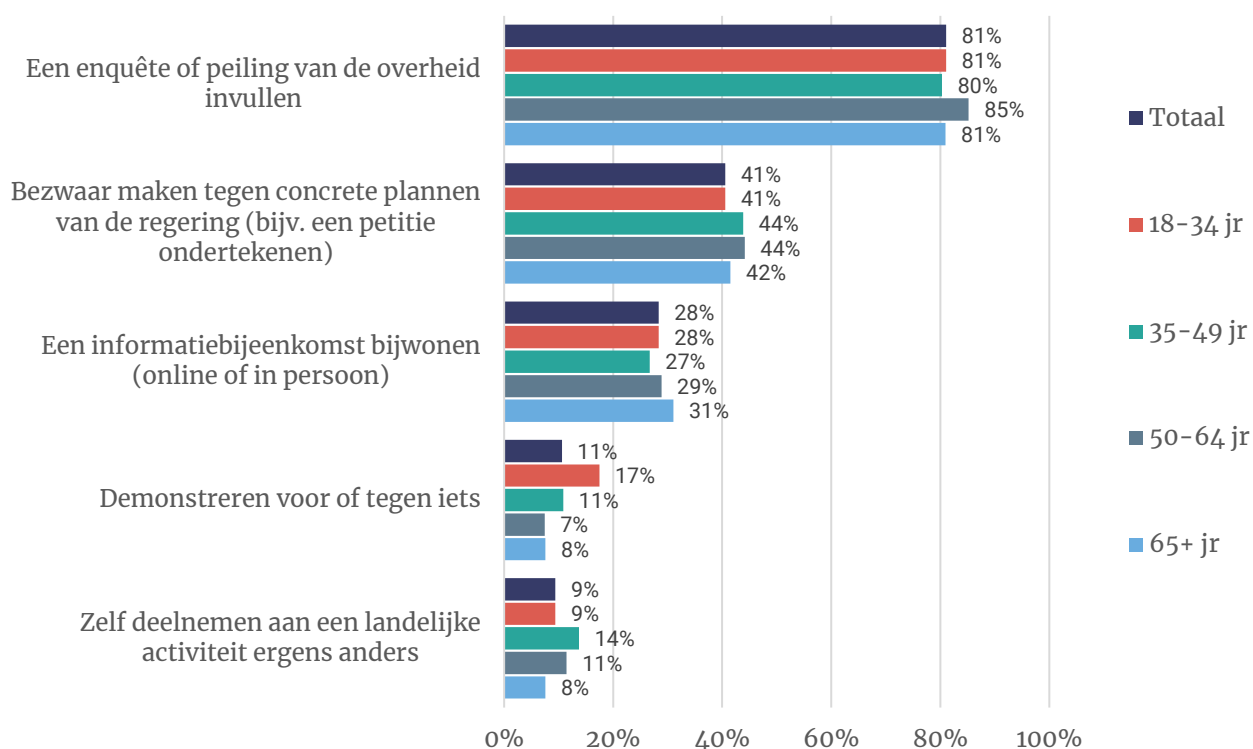
Figuur 21. Welke van de onderstaande activiteiten bent u bereid te doen? Kunt u voor elke activiteit aangeven hoe groot de kans is dat u dat zou doen? “Demonstreren voor of tegen iets”; uitgesplitst naar leeftijd en opleidingsniveau.

Figuur 22 - Welke van de onderstaande activiteiten bent u bereid te doen? Kunt u voor elke activiteit aangeven hoe groot de kans is dat u dat zou doen? "Zou ik zeker doen" + "Zou ik waarschijnlijk doen", uitgesplitst naar opleidingsniveau

Figuur 23 - Welke van de onderstaande activiteiten bent u bereid te doen? Kunt u voor elke activiteit aangeven hoe groot de kans is dat u dat zou doen? "Zou ik zeker doen" + "Zou ik waarschijnlijk doen", uitgesplitst naar leeftijd

5 Onderzoeksverantwoording

Verantwoording

I&O Research voerde een landelijk representatief onderzoek uit onder 2.302 Nederlanders van 18 jaar en ouder. Dit onderzoek vond plaats als onderdeel van onze reeks Corona Continu Onderzoeken en liep van donderdag 2 tot maandagochtend 6 juli 2020.

De resultaten zijn gewogen op geslacht, leeftijd, opleiding, regio en stemgedrag bij de Tweede Kamerverkiezingen in 2017. Het grootste deel van de deelnemers is afkomstig uit het I&O Research Panel (n=2.174). Daarnaast zijn 128 deelnemers via PanelClix benaderd om deel te nemen aan dit onderzoek.

Weging en marges

De onderzoeksresultaten zijn gewogen op geslacht, leeftijd, regio, opleidingsniveau en stemgedrag bij de Tweede Kamerverkiezingen in maart 2017. De weging is uitgevoerd conform de richtlijnen van de Gouden Standaard. Hiermee is de steekproef representatief voor de kiesgerechtigde Nederlandse inwoners (18+), voor wat betreft deze achtergrondkenmerken. Bij onderzoek is er sprake van een betrouwbaarheidsinterval en onnauwkeurigheidsmarges. In dit onderzoek gaan we uit van een betrouwbaarheid van 95 procent. Bij een steekproef van 2.300 deelnemers en een uitkomst van 50 procent is er sprake van een marge van plus of min 2,0 procent.

I&O Research Panel

Het I&O Research Panel is geworven op basis van aselechte personen- en huishoudensteekproeven op traditionele manier (geen zelfaanmelding). Sinds april 2019 werkt het I&O Research Panel met een spaarprogramma, waarbij deelnemers punten sparen afhankelijk van de lengte en complexiteit van de vragenlijst. Deze punten kunnen later worden ingewisseld voor Bol.com-toeged of een donatie aan een goed doel.

I&O Research

I&O Research is het grootste onderzoeksbureau voor overheid en non-profit (volgens de MarktOnderzoeksAssociatie, MOA, 2019). Het is onze missie bij te dragen aan beter onderbouwde keuzes van onze klanten, op basis van onderzoek en advies. Wij werken voor overheids- en non-profitorganisaties.

I&O Research heeft vestigingen in Amsterdam en Enschede.

I&O Research is lid van de MarktOnderzoeksAssociatie (MOA), maakt deel uit van de Research Keurmerk Groep en onderschrijft de internationale ICC/ESOMAR-gedragscode voor markt- en sociaalwetenschappelijk onderzoek. I&O Research is ISO 9001-, ISO 20252- en ISO 27001-gecertificeerd. Het online onderzoekspanel (I&O Research Panel) is ISO 26362-gecertificeerd. Dit is de norm voor online en offline access panels.

